Päällystö-liitto ry.
Laivastokatu 1b, 00160 Helsinki

LAUSUNTO

28.3.2017

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Asia: VNS 3/2017 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko
Puolustushallinnon henkilöstöresurssit selontekokaudella

Eduskunnalle annetussa Valtioneuvoston puolustusselonteossa todetaan, että se antaa eduskunnalle puolustuspoliittiset linjaukset Suomen puolustuskyvyn ylläpidolle, kehittämiselle ja käytölle.

Päällystöliitto ry:n näkemyksen mukaan valtioneuvoston puolustusselonteko antaa riittävät tiedot lähinnä puolustuspoliittisen päätöksenteon tahtotiloista ja tavoitteista. Selonteon henkilöstöä koskeva osuus ei näkemyksemme mukaan tue kaikilta osin selonteossa asetettuja tahtotiloja ja tavoitteita riittävällä tavalla. Katsomme, että Puolustusselonteko ja sen toimeenpano esitetyllä sisällöllä ei varmista sitä, että Suomen puolustuskyky vastaa turvallisuusympäristön vaatimuksiin henkilöstön osalta.

Henkilöstön määrä

Selonteossa todetaan, että Puolustusvoimauudistuksen jälkeinen palkatun henkilöstön määrä, noin 12000, on vähimmäistarve puolustusvoimien nykyisten tehtävien toteuttamiseksi. Päällystöliitto ry:n näkemyksen mukaan määrää ei voida pitää riittävänä edes nykyisten tehtävien hoitamiseksi, mistä osoituksena on lisääntynyt uupumus ja työssäjaksamisongelmat erityisesti valmiuden ylläpidon kannalta keskeisissä tehtävissä. 12000 palkatun henkilön määrää ei voida pitää riittävänä, kun asiaa tarkastellaan suhteessa selonteossa esille nostettuihin suorituskyky- ja valmiusvaatimuksiin, sekä kehittämishankkeisiin. Puolustusvoimauudistuksen yhteydessä vähennettiin puolustusvoimista yli 2000 henkilöä, mikä on osaltaan aiheuttanut sen, että suurella osalla henkilöstöä on jo nykytilassa hoidettavaan ns. ovo- tai oto-tehtäviä. Yhdistelmä- ja monialatehtävien lisääntyminen on aiheuttanut sen, että useissa tapauksissa työssäjaksaminen on koetuksella ja varsinaisen tehtävän hoito kärsii.

Reservin määrä

Selonteossa ei oteta suoraa kantaa siihen, miten sodanajan joukkojen määrän kasvattaminen 50000 sotilaalla kyetään toteuttamaan ja samalla turvataan joukoille riittävän osaamisen, sekä ammattitaidon omaava johtajisto. Eläkeuudistuksen myötä nostetaan ammattisotilaiden eläke- ja eroamisikiä nykyisestä kahdella vuodella vuoteen 2025 mennessä. Eläke- ja eroamisikien nosto pienentää merkittävästi käytettävissä olevaa ammattisotilaista muodostuvaa johtajareserviä. Selonteossa tulisi sitoutua siihen, että henkilöstömäärien ja -resurssien mitoituksessa huolehditaan riittävän ammattisotilaiden muodostaman johtajareservin turvaamisesta.

Henkilöstörakenne

Selonteossa todetaan ja otetaan kantaa myös opistoupseeripoistuman mukanaan tuomiin haasteisiin ammattitaitoisen reservin luomiseksi ja poistuman vaikutuksista henkilöstörakenteeseen. Päällystöliiton näkemyksen mukaan opistoupseeripoistuma tulee korvata kokonaisuudessa ammattisotilailla ja mielellään siten, että puolustusvoimauudistuksessa suunnitteluperusteena ollut 8000 henkilön määrä asetetaan ehdottomaksi minimiksi ammattisotilaiden määrän osalta.

Henkilöstön kohdentaminen uudelleen ja henkilöstörakenteen uudistamisen osalta selonteko ei anna vastauksia siihen mistä, miten tai minkälaista henkilöstöä suorituskykyjen kehittäminen tulee jatkossa

edellyttämään. Olemassa olevan henkilöstön osaamisen kehittäminen, työ- ja virkasuhteiden pysyvyys, sekä mahdollisuudet uralla kehittymiseen ja etenemiseen on turvattava.

Puolustusvoimien tehtävät

Puolustusvoimien organisaatioita on muutettu ja muutetaan kaikilta osin koulutusorganisaatioista valmiusorganisaatioiksi. Muutos on erittäin perusteltu turvallisuusympäristön muutosten johdosta. Muutos joudutaan kuitenkin toteuttamaan pääosin olemassa olevalla henkilöstöllä ja resursseilla. Selvitystemme perusteella on todettava, että nykyinen henkilöstömäärä ja toimintamäärärahat eivät ole riittävällä tasolla suhteessa tehtävämääriin. Alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista suorittavissa organisaatioissa on kyselymme mukaan merkittäviä haasteita jaksamisessa ja työhyvinvoinnissa, johtuen kohtuuttoman pitkistä sidonnaisuuksista aluspalvelukseen (meripalvelu, varallaolo.

Puolustusvoimien uudet tehtävät

Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien lisäksi on eduskunnan käsittelyssä hallituksen esitys lakien muuttamiseksi, joilla mahdollistetaan kansainvälisen sotilaallisen avun antaminen ja vastaanottaminen tulevaisuudessa nykyistä laajemmin, sekä tehokkaammin. Puolustusvoimien olemassa oleva henkilöstömäärä ei näkemyksemme mukaan ole riittävä, mikäli avun antoon joudutaan käyttämään nykyistä henkilöstöä laajamittaisesti. Avun antoon suunnattavat voimavarat ovat aina pois puolustusvoimien päivittäisestä toiminnasta ja niillä on oletettavasti suora yhteys puolustusvoimien muihin toimintoihin. Päätettäessä avun antamisesta ja mahdollisten joukkojen lähettämisestä tulee päätöksen yhteydessä kohdentaa lisäresurssit siten, että päivittäinen toiminta ei kärsi avunantoon suunnattujen resurssien johdosta.

Yhteiskunnassa käydään keskustelua myös varusmieskoulutukseen liittyvistä uudistuksista mm. saapumiserien määrän lisäämiseksi nykyisestä kahdesta jopa neljään saapumiserään vuodessa. Näkemyksemme mukaan saapumiserien määrän lisääminen nykyisellä henkilöstömäärällä ei ole realistinen vaihtoehto, sillä kouluttajahenkilöstön määrä ei mahdollista saapumiserien määrän lisäämistä. Arviomme mukaan kouluttajahenkilöstöä tarvittaisiin nykyiseen verrattuna yli kaksinkertainen määrä päällekkäisten koulutusvaiheiden määrien lisääntymisestä johtuen.

Lopuksi

Päällystöliitto ry tukee Valtioneuvoston puolustusselonteon tavoitteita, mutta samalla korostamme huoltamme riittävien henkilöstöresurssien turvaamiseksi puolustusvoimien toiminnan turvaamiseksi muuttuneessa toimintaympäristössämme. Puolustusvoimauudistuksen toimeenpanosta on kulunut kaksi vuotta ja jo nyt on havaittavissa haasteita työssäjaksamisessa ja henkilöstön resursoinnissa. Puolustusvoimien henkilöstö- ja toimintamenoihin tehdyt leikkaukset on lopetettava ja saatettava vastaamaan viraston toiminnallisia tarpeita ja tehtäväkentän laajuutta.

Sakari Vuorenmaa
Puheenjohtaja
Päällystöliitto ry

Juha Susi
Pääluottamusmies
Päällystöliitto ry